

šnjah enoglasno, da so lanene ali ogeršične preše (perga), ktere, če se preobilno ne pokladajo živini, pesebno mleko pomnožijo. En cent teh preš zaleže živini toliko, kolikor dva centa dobre merve, — po tem si gospodar lahko zrajta vrednost njih.

Odkritoserčna beseda o žitni ceni

Da se resnica prava spozná,
Je čuti treba dva zvoná.

Mnogokrat se od žitarjev govori in zabavljica sliši, da oni ceno kruha dražé in si dnarjev pa tudi grehov dosti nalezujejo. Ako se to sliši v kateri deželi, ktera sama za se premalo žita prideluje, žitni tergovec menda ne bo nedolžen; — če pakdo žitarje v Banatu ravno tako sodi, jim dela krivico. — Tukaj poslednje leta tergovec ni več dragine kriv; le kmetje in grajšine svoje pridelke terdo skup deržé, da bo sopet letos žito dražje in dražje. Prec po žetvi se je čista pšenica po 5 fl. vagán plačevala, danes že 6 fl. velja, in kar je je nar lepše, tudi 6 in pol fl. Vsaki dan imamo veliki žitni terg, al vsaki dan vidimo prodajavce bolj ošabne, — naj je Serb, Madžar, Vlah ali Nemeec, kakor so krog Temešvara raztreseni, vsak ceni svoje blago drago, in čeravno vsakdanje dovoze blizo na 6000 vagánov štejejo, poslušajte dragi bravci enmalo, kako mi s temi ljudmi kupčujemo.

Kupec: Dobro jutro stric! od koda ste? kaj imate?

Prodajavec: Dobro rano, gospodine, pšenico imam iz Dinjaša.

Kupec: Ali kaj velja? Pokažite jo.

Prodajavec (če ima slabo robo): Vi ste prvi, ki jo vidite; le berž napravite, da idem naprej; (če je pa roba dobra): 6 forintov velja, naj bo kakoršna hoče.

Kupec (če je roba slaba): Bogme, prijatel, slabo ste pripeljali, dobro pak domá pustili; pa naj bo, da ostaneva prijatla, dam ti 4 fl. 36 kr. za vagán.

Prodajavec: Da! za to čeno bi je pač več vzeli ko mojih 10 vagánov, — po ti ceni ne bo ništa; 5 forintov in pol danes velja, ako nečete, z Bogom!

Kupec (če je pri dobri robi): Slabo ste rešetal, stric! nekaj bom od mere odbil, — če jo za 6 fl. v moj magazin stresete.

Prodajavec: Gospodine! dnar je Vaš, pšenica je moja, vsak svoje obderživa, pa nikomur ne bo krivice; raje domú obernem, ako ne dobim, kar sem rekel. — — —

In tako dalje se v časih dolgo dolgo pričkamó za 10, 20 ali več vagánov, preden kupčijo sklenemo, in dovelj je treba hoditi, govoriti in jeziti se, dokler je ladja polna. In vender je večidel še kupec opeharjen; kmet v vrečah vsake sorte pšenice in smeti namešane ima, hitro na kup stresa in se le malokrat vjeti da. Večkrat pa res, če ne dobi kar tirja, požuga konjem in hajdi domú derdra s svojo robo. Nemci imajo sploh nar bolje žita in so pri prodaji prav zbrisane glave, — lepo, počasi ga mora nagovoriti, kdor hoče od njega kaj dobiti; prilizevati se mu mora, njegovo bogastvo ali kaj družega hvaliti, ako v meri ali na ceni dobička želi. — Kadar ima prodajavec enkrat dnarje v žepu, se ne zahvali za dnar, kakor je navada, ampak pravi: kadar bo po 7 fl. vagán, bom že sopet prišel, pred pa ne! „Füt Gott, Vetter!“

Zdaj, dragi bravci. prevdarite enmalo, kdo je kriv dragine v Banatu: tergovec, ki žito kupuje, ali tisti, ki mu ga prodajajo? Prodajavec je zmiraj na dobičku, zato ker žito predober kup nikoli ne proda, tergovec pa večkrat po rebrah dobi — ali svet ne vpraša zato *).

Današnja žitna cena je: rež 3 fl. 30 do 3 fl. 48 kr., soršica po 3 fl. 48 kr. do 4 fl., oves po 1 fl. 12 do 1 fl. 24 kr. novi — stari po 1 fl. 30 do 1 fl. 40 kr., ječmen po 2 fl., koruza po 2 fl. 48 kr. vagán.

Iz Temešvara 11. sept.

F. B.

Jezikoslovni pomenki.

Nemci so začeli spoznavati Slovence.

Nar novejše občnoslovniško delo je izdal profesor dr. Rapp v Tubingi na Nemcih, z imenom: „Grundriss einer Grammatik des indoeuropäischen Sprachstammes. 2 Bde.“ Kakor napis pripoveduje, zadeva to delo zlasti indoeuropejske jezike; pa memogredoč so važne besede tudi o drugih jezikih zaznamovane, in pregled zastran razširjenja raznih jezikov razjasnjeti dve mapi: od Azije in Europe.

Vážno je to delo za Slovence, ker pisatelj prvi ptujec prinaša obilno znanost staroslovenščine in novih slovanskih narečij, ter te jezike priličuje ne samo s sanskritskim, ampak tudi s perzijanskim, in v Europi z gerškim, romanskimi in germanskimi jeziki. Te jezike namreč on prišteva v indoeuropejsko deblo, celtiškega pa iz njih srede loči, ker v koreninah in pregibanji se le malo snida z njimi, ter ga deva v versto jezikov, pri katerih se razmere besed ne določujejo po organiškem pregibanji, ampak le po mehaniškem pritikovanji besednih oblik ali sufiksov, zatoraj jih imenuje sufiksne jezike (Suffixsprachen), kakoršni so madžarski, čudski, mongoljski, s kterimi celtiški vendar po besedah in pritiklinah ni soroden.

Kar je v teh bukvah bolj važnega za slovensko reč, naj bo tukaj nekoliko naznanjeno. V posebnem oddelku je razjasnenih 440 korenin glagolov, imen in priimen, ter primerjanih po vsih šesterih vejah indoeuropejskega debela. Znamenito je, da pisatelj indiškega ne šteje za prvotno obliko tega debela, marveč pričuje, da je marsiktera korenika bolj popolnoma ohranjena v družih, zlasti zahodno-europejskih jezikih, zraven mnoge tudi v slovanskem. Ravno pri takem razlaganju pa se slovenski jezik kaže veliko tesneje sklenjen z drugimi evropskimi, dasiravno se po večini bolj naklanja na azijske, na perziškega in indiškega; dostikrat se mora človek prav zavzeti, ko gleda mnogo slovenskih korenin sorodnih z germanskim ali romanskim ali z gerškim ondi, kjer bi si sam kaj tacega ne bil mislil. Dostikrat bi tedaj s pevcom rekel: „Vse imamo, pa ne znamo“, vendar naglo bi se popravljaj, ter mislil: to je le sorodnost indoeuropejskih jezikov, ker so vsi iz enega debela izrastli. Pri koreninah so semtertje pridjane tudi arbanaške — nasledek staroilirskega ali traškega jezika, od kterege pisatelj pravi, da se bolj nagiba na sufiksne jezike. Poglavitni razloček zahodnih jezikov pa nahaja pisatelj v tem memo izhodnih, da uni rabijo bolj terde čerke: k in njene sorodnice, ti pa bolj omehčane: s in njene sestrice; za izgled stavi: germansko knavan, kennen, latinsko gnoscere, gerško gignoskein, sanskritsko dshanátum, perzijansko shinachten, slovensko snati. (Pomniti se mora, da pisatelj vse jezike enako piše z latinskimi čerkami, kar veliko polajša vse branje).

V večini bukev pa pisatelj razlaga slovniško preoblikovanje besed, in ondi se slovansko tudi kaže v mnogoverstni zvezi z drugimi evropskimi jeziki. Zastran pregibanja glagolov opominja pisatelj, da je nar bolj bo-

meti zamorejo tedaj žitarjem sploh oponašati dragino. Da pa žitna kupčija sploh vendar ni brez zlatega dna, nam pa tudi žitarji ne bojo mogli tajiti, — saj imamo dosti izgledov. Kmet pa tudi ne more svojih žuljev imeti le zato, da bi drugi dober kup živeli. Poglavitni vzrok dragine je tedaj vselej le ta, da so poljski pridelki premajhni v primeri s tem, kolikor se jih potrebuje. V obilnosti še nikdar ni bila dragina. Sicer pa se lepo zahvalimo častitemu gosp. dopisniku, da nam je tako mikavno razložil žitarsko barantijo v Banatu. Vred.

*) Žitarjem sploh oponašati, da oni dragino delajo, je ravno tako nespametno, kakor če bi kdo oponašal štacunarjem, da oni podražujejo štacunarsko blago; uni in ti morajo biti, kdo bo sicer ljudstvu stregel z žitom in štacunarskim blagom? Če je žita in blaga dosti za vse potrebe, ni nobeno drago, in žitarji so bili o nizki in visoki ceni žita. Le ljudje kratke pa-